

Fysiotherapie Netwerk Amsterdam

Dinsdag 13 februari 2024

Visio

Koninklijke Visio is een expertisecentrum voor slechtziende en blinde mensen.

Wij ondersteunen mensen bij het verwezenlijken van hun wens om zelfstandig te leven, leren, wonen en werken.

Nikki Goes, neuropsycholoog
Maya Vriend, ergotherapeut
etnahamsterdam@visio.org

Visio

Aanmelden van een cliënt bij Visio?

Telefonisch via Cliënt Service Bureau 088-585 85 85 of online <https://verwijzers.visio.org/>. Stuur relevante medische gegevens mee (oogheelkundig, neurologisch, revalidatie).

Maak gebruik van laagdrempelig overleg

Onze ergotherapeuten van locatie Amsterdam zijn bereikbaar voor laagdrempelig overleg: etnahamsterdam@visio.org of 088 585 5700 (receptie).

Raadpleeg het kennisportaal van Visio

Voor informatie, tips, artikelen en reviews over uiteenlopende onderwerpen voor mensen met een visuele beperking. <https://kennisportaal.visio.org/>

2

Visio

Wie van u ...

... heeft er wel eens met een cliënt met een visuele beperking gewerkt?

... heeft er wel eens met een cliënt met een hemianopsie of neglect gewerkt?

... weet waarop je kunt letten in de begeleiding van de cliënt met een visuele beperking?

Visio

Onderzoek & diagnostiek

- Hoe werken de ogen?
 - Oogheelkundig onderzoek / Visueel functie onderzoek
- Hoe werkt het brein?
 - Neuropsychologisch en perceptueel onderzoek
- Hoe functioneert patiënt in het dagelijks leven?
 - Ergotherapeutische exploratie
- Onderzoek ICT
- Onderzoek maatschappelijk werk

4

Visio

Visueel functie onderzoek bij NAH

- Altijd visus en refractie (basis op orde!)
- Nabij visus met optimale correctie
- Leesvisus en leestempo
- Contrast
- Kleurenzien
- Lichthinder / strooiligthinder
- Crowding
- Oogstand, motiliteit, oogbewegingen
- Gezichtsvelden
- Monoculair grijsfilter

Visio

Niet-Aangeboren Hersenletsel (NAH)

Schade aan de hersenen, ontstaan in de loop van het leven en is grofweg in twee soorten in te delen:

1. **Traumatisch** (oorzaak proces buiten het lichaam)
 - Met of zonder schedelletsel
2. **Niet-Traumatisch** (oorzaak proces binnen het lichaam)
 - Cerebro Vasculair Accident (CVA)
 - Infectie
 - Zuurstofgebrek
 - Tumor
 - Epilepsie
 - Neurodegeneratieve aandoening (Parkinson, Alzheimer, MS, etc.)

Visio

Gevolgen van NAH

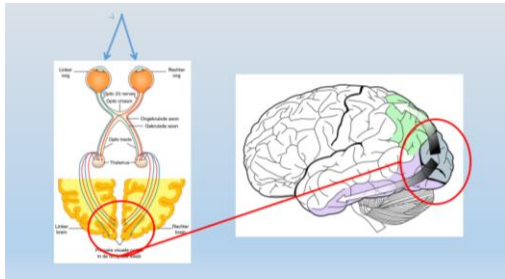
- Motorische problemen
- Coördinatieproblemen
- Zintuiglijke stoornissen
- Gedragsproblemen
- Stemmingsstoornissen
- Vermoeidheid
- Cognitieve stoornissen (geheugen, taal, concentratie, etc.)

Maar óók **waarnemingsproblemen**

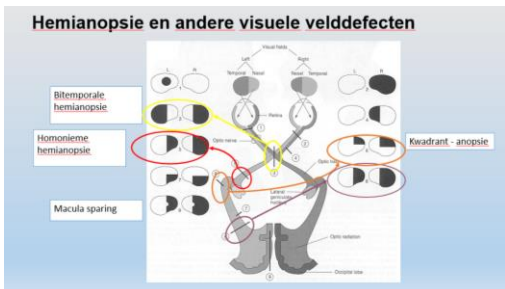
Visio

Visuele verwerking in het brein

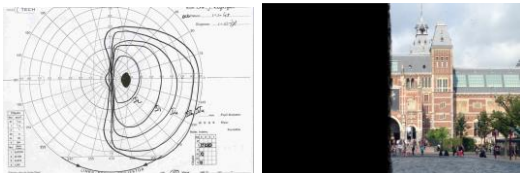
Visio

Hemianopsie en andere visuele veldefecten

Visio

Hemianopsie

Visio

Hemianopsie / gezichtsvelduitval

Dat wat je niet ziet is niet zwart, de hersenen vullen vaak in!

Visio

Gevolgen gezichtsvelduitval

- Beperkt overzicht
- Desoriëntatie
- Stoten
- Schrikken
- Problemen met lezen
- Spullen niet kunnen vinden
- Mobiliteitsproblemen

Visio

Ergotherapie bij verkeersdeelname

Hemianopsie training gericht op inzicht verkrijgen en vast kijkritme aanleren

Training in specifieke situaties

- Lopen en/of fietsen
- Gebruik van eyetracker

Onderzoek naar vervoersmogelijkheden

Visio

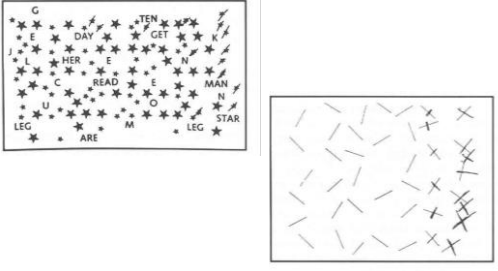
Neglect

Afwezigheid van aandacht voor een deel van het lichaam of een deel van de ruimte.

Visio

Neglect

Visio

Neglect - voorbeelden

- Helft van het eten op het bord laten liggen
- negeren van een helft van het eigen lichaam
- Tegen deurposten en obstakels botsen
- Bij lezen: begin van een nieuwe regel overslaan of de eerste letters van een woord overslaan

Visio

Hemianopsie <-> neglect

<h3>Hemianopsie</h3> <ul style="list-style-type: none"> - Gezichtsvelduitval, visuele stoornis (lagere orde) - Vaak bewust - Gezichtsveldmetingen: Absoluut en duidelijk begrens - Geen extinctie - Visueel - Patiënt kan meestal compenseren - Geen dwangstand, behalve evt. compensatie 	<h3>Neglect</h3> <ul style="list-style-type: none"> - Aandachtsstoornis, ruimtelijke stoornis (hogere orde) - Meestal onbewust (anosognosie) - Gezichtsveldmetingen: Niet absoluut en onduidelijke grens - Exinctie - Kan in meerdere modaliteiten - Patiënt kan meestal niet compenseren - (Onbewust) dwangstand hoofd laesiezijde
--	--

Maar...

- Neglect en hemianopsie kunnen gelijktijdig voorkomen.
- Een slecht gecompenseerde hemianopsie kan sterk op neglect lijken.

Visio

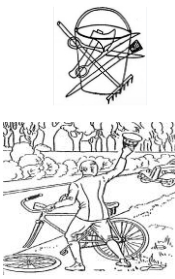
Andere visuele perceptiestoornissen

Agnosie

- Visuele objectagnosie
- Simultaanagnosie
- Prosopagnosie
- Topografische agnosie

Crowding

Inattentie

Visio

Kenmerken bij visuele perceptie stoornissen

- Schrikreacties
- Onrust
- Frustratie
- Agressie
- Afhaken
- Geen belangstelling voor de omgeving
- Passiviteit
- Bijzonder kijkgedrag
- Sterk wisselende visuele prestaties

Visio

Visuele beperking herkennen:
Wat kan je terug horen in de praktijk?

"Mijn bril is niet goed. Of mijn bril is vies"

"Ik zie het wazig" "Ik doe het liefst mijn ogen dicht"

"Lezen lukt niet. Letters dansen, woorden vloeien in elkaar, ik sla steeds een regel over" "Alles lijkt tegelijkertijd binnen te komen (geen filter)"

 "Ik durf niet naar buiten. Ik ben bang dat ik val"

"Ik zie het wel, maar ik begrijp er niets van" "Ik zit het liefst in het donker of draag mijn zonnebril"

Visio

Visuele beperking herkennen
Wat kan de omgeving terug zien in de praktijk?

- Persoon slaapt veel meer of is de hele dag moe
- Zichzelf en door de omgeving niet begrepen voelen
- Verdwalen in (bekende) eigen omgeving
- Taken duren veel langer dan voorheen
- Andere hoofdstand, veel hoofd of oogbewegingen, je niet aankijken, zoekende blik
- Liever veilig thuis zitten
- 'Ongelukjes': dingen van tafel stoten of er net naast grijpen
- Continu dingen 'kwijt' zijn of zoekend gedrag vertonen

Visio

Wat kan je zelf doen?

Consultatie en advies naar derden
Omgeving structureren:

- Objecten op vaste plaats leggen
- Objecten recht voor cliënt zetten
- Benoemen wat je presenteert
- Terug gaan naar oude motorische handelingen
- Opvallende markeringen aanbrengen op belangrijke, veel gebruikte objecten
- Vaste oriëntatiepunten aanbieden
- De tijd geven

Visio

Maak gebruik van contrastgebruik

Visio

Ergotherapie en verlichting

Basisverlichting: egaal en afgeschermd, nodig voor oriëntatie, mobiliteit en communicatie

Lichthinder: goed afgeschermd, zonwering, helderheidswering, klep en zonnebril

Taakverlichting: uitvoeren van specifieke taak (bijvoorbeeld lezen, groente snijden)

Visio

Ergotherapie gericht op:

- Psycho-educatie / a.d.h.v. CRT
- Leestraining
- Hemianopsie training (kijktraining)
- Mobiliteitstraining / verkeersdeelname
- Belasting/belastbaarheid
- Adviezen met betrekking tot licht en inrichting
- Training huishouden

Visio

Ergotherapie gericht op lezen:

Optimale omstandigheden creëren (juiste bril/houding/inrichting)

Leestraining met behulp van:

- tekst kaderen
- oogsprongen
- gedraaid lezen

Anders lezen

- Visueel en auditief
- Auditief
- Kortdurend
- Mat papier

Visio

Tips en adviezen neglect

- Geef mensen met neglect ruim de tijd voor het verkennen van hun omgeving.
- Het kan helpen om aanpassingen in de omgeving aan te brengen:
 - Objecten op een vaste plek
 - Meer aanbieden aan de niet aangedane zijde
 - Gebruik van felgekleurde leeshoek
- Iemand moet hierbij extra, voor zijn of haar gevoel, overdreven aandacht geven aan de aangedane zijde. Externe aanmoedigingen kunnen hierbij helpen.

Visio

Hulpvragen op verschillende levensgebieden

- **Lezen**
Bijv.: Post, tijdschrift, prijskaartjes
- **Communicatie**
Bijv.: Tv kijken, telefonie
- **ICT**
Bijv.: Telefoon, computer bedienen
- **Zelfverzorging**
Bijv.: Kleding uitzoeken, make-up, nagels verzorgen
- **Psychosociaal**
Bijv.: Acceptatie, energie verdeling
- **Verlichting**
Bijv.: Lichthinder / lichtbehoefte
- **Huishouden**
Bijv.: koken, schoonmaken, de was doen
- **Vrije tijd**
Bijv.: Handwerken, sporten
- **Mobiliteit**
Bijv.: lopen, fietsen, autorijden, OV

Visio

Vragen ???

Visio

Tot Slot

Anmelden van een cliënt bij Visio?
Telefonisch via Client Service Bureau 088-585 85 85 of online <https://verwijzers.visio.org/>. Stuur relevante medische gegevens mee (oogheelkundig, neurologisch, revalidatie).

Maak gebruik van laagdrempelig overleg
Onze ergotherapeuten van locatie Amsterdam zijn bereikbaar voor laagdrempelig overleg: etnamsterdam@visio.org of 088 585 5700 (receptie).

Raadpleeg het kennisportaal van Visio
Voor informatie, tips, artikelen en reviews over uiteenlopende onderwerpen voor mensen met een visuele beperking. <https://kennisportaal.visio.org/>